

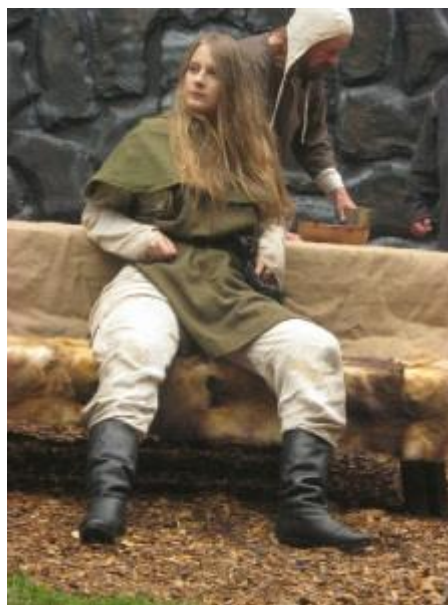
10 augusti 2017

Ljudaborg lyfter Ronja Rövardotter

Ronja Rövardotter – hur skulle denna berättelse kunna omvandlas till teater? Astrid Lindgrens berättelse är avsedd för barn och följaktligen enkel till sin uppläggning och handling. Två rövarband håller till i den stora skogen. De är fiender inbördes. Ronja är dotter till den ene rövarhövdingen. Birk är son till den andre. De båda ungdomarna (eller barnen) träffas och blir goda vänner. Följden blir, att de båda rövarbanden försonas och går samman.

Romeo och Julia förebilder

Själva uppläggningsen är känd tack vare Shakespeares skådespel Romeo och Julia (1595) och har på svensk botten återanvänts av F. A. Dahlgren i Värmlänningarna (1846). Dahlgren gav sitt skådespel ett lyckligt slut, och så gör även Astrid Lindgren (1981). Den historiska förankringen är svag. Något svenskt rövarband, som har haft en riddarborg, är inte känt från historien, än mindre två – inbördes fientliga – rövarskaror, som innehar var sin del av samma borg. Astrid Lindgrens berättelse är ett sagospel eller en ”rövarhistoria”. Hur skulle Ljudaborg kulturförening lyckas med Ronja Rövardotter? Hur skulle man kunna få djup i en grund berättelse? Hur skulle man kunna få något slags historisk trovärdighet i ett sagospel? Ja, hur skulle Ljudaborg kulturförening lyckas med Ronja Rövardotter?

Ronja – en stark och självsäker ung kvinna. Foto: Lars Gahrn.

Birk, Skalle-Per och Ronja, tre framstående skådespelare med bra samspel. Foto: Lars Gahrn.

Ljudaborg klarar allt

Man hade all anledning att ställa sådana frågor, men jag var aldrig det minsta orolig, endast nyfiken. Ljudaborg kulturförening lyckas med allt. Med utmärkta skådespelare, god regi, bra dräkter, sång, dans och lyriska dikter lyckas Ljudaborg lyfta Ronja Rövardotter. Själva skådeplatsen är bästa tänkbara. Friluftsteatern Ljudaborg ligger bakom Lödöse museum och alldeles intill bergsfoten. Själva sluttningen är rikt bevuxen med ekar och annan växtlighet. Naturen är en del av skådeplatsen. Grönskan ger en stark

verklighetskänsla. Skådespelarna förstärker denna känsla av verklighet genom utmärkt spel. De talar väl och tydligt. Dessutom har de lärt sig ansiktsuttryck och kroppsspråk. Även bifigurerna spelar med tack vare ansiktsuttryck och kroppsspråk. Detta skapar en mycket livaktig scenbild.

Besjälad natur

Dräkterna är utmärkta. Ljudaborg har i många år spelat teaterstycken med medeltida ämne. Föreningen eller medlemmarna har därför många medeltidsdräkter. Ronja Rövardotter har spelats in som film. Jag har endast sett några få filmsekvenser, men jag minns ännu med obehag de ohistoriska och osannolika dräkterna. Här på Ljudaborg känns allt (eller nästan allt) historiskt riktigt. Alla dräkter är dessutom vackra. När Astrid Lindgren (1907-2002) växte upp var naturen ännu, åtminstone bland ”de gamle”, besjälad, fylld av övernaturliga väsen. I sitt sagospel har hon tagit med sådana väsen: vildvittror, rumpnissar, grådvägar, småvittror och skogsväsen (besjälade träd). I folktron var dessa väsen oberäkneliga, lättstöta och ibland farliga. De speglar naturens farlighet.

Ett av de många naturväsendena i skådespelet.

Vi moderna människor, som lever vid sidan av naturen och ser den mer som ett antal vykortsbilder, har en romantisk och idylliserad natursyn, men människor, som lever i och av naturen, ser annorlunda på sin omgivning. De ser även farorna och grymheten.

Naturväsen gestaltas åskådligt

Att åskådliggöra dessa farliga väsen på teaterns skådebanan är inte det lättaste, men Ljudaborg lyckas med allt. Dräkterna är uttrycksfulla. Genom sitt uppträdande lyckas dessa väsen förmedla en känsla av fientlighet och farlighet. Ljudaborg lyckades mycket bra åskådliggöra hur dimma i skogen omger Ronja och Birk, förvirrar dem och bringar dem i fara att komma vilse. Skogsväsendena håller upp vita lakan och tränger sig in på Ronja och Birk från alla

Ett par slag på gong-gongen blir ett skådespel av det mindre slaget. Foto: Lars Gahrn.

sidor. Ibland dansar flickor i dräkter, som påminner om skator, in på scenen. Svart och vitt i svepande rörelser och påträngande danser efterbildar skators otrevliga och halvt hotfulla uppträdande.

Mänskligt djup i rolltolkningarna

Tack vare sina skådespelarbegåvningar lyckas Ljudaborg ge mänskligt djup åt Astrid Lindgrens personer. Ingvar Henriksson är ålderman i sällskapet och ger en lysande gestaltning av Skalle-Per med eftertryck i replikerna, livliga ansiktsuttryck och väl avpassat kroppsspråk. I Astrid Lindgrens bok

är Ronja och Birk två barn, men på Ljudaborg är de en ung kvinna och en ung man, gestaltade av Elin Jansson och Andreas Hallor. Ljudaborgs uppläggning är bättre. Endast ungdomar eller yngre vuxna kan visa sådan självständighet gentemot sina föräldrar som Ronja och Birk. Ronjas föräldrar heter Mattis och Lovis. De spelas mycket trovärdigt av Mikael Jakobsson och Anna Karlsson. Den sistnämnda lyckas mycket bra med att ge oss bilden av en hustru, som på många sätt är hövding över rövarhövdingen. Birks föräldrar, Borka och Undis, spelas

av Jonny Sandström och Sorayah Hellberg. Bägge har skinn på näsan och sting i replikerna. Ungefär så bör man nog vara för att kunna bli och kunna förbli ett hövdingapar i ett rövarband.

Omsorg på detaljerna

Som en av åskådarna kan man bara ana allt arbete, som ligger bakom en sådan uppsättning och varje föreställning. Här har givits mycken och god regi. Regissören heter Martin Rossing, och han har gjort ett bra arbete. Även smärre scener har ägnats omsorg. Efter mellanakten skulle två rövare ge signal att teaterstycket skulle återupptas. Den ene höll en gonggong. Den andre skulle slå på gonggongen med en klubba. Denna signalgivning visade sig bli ett mindre komiskt skådespel, alltsammans givetvis noga förberett och instuderat. Ljudaborg lägger omsorg även på detaljerna.

Lars Gahrn